

Šio pilkapio tyrinėjimai patikslino pilkapyno datavimą VIa. - I tūkst. pab., II tūkst. pradžia.

Iłona Vaškevičiūtė

ŠUKIONIŲ (PAKRUOJO RAJ.) KAPINYNO 1990M. TYRINĖJIMAI

1990 metais MALU tėsė Šukionių kapinyno tyrinėjimus (žr. V.Šimėnas. Šukionių kapinyno tyrinėjimai 1988m. // ATL 1988 ir 1989 metais. V., 1990. P.105; I.Vaškevičiūtė. Šukionių kapinyno (Pakruojo raj.) 1989m. tyrinėjimai//Ten pat. P. 114). Buvo dirbama vakariniame ir pietiniame kapinyno pakraščiuose. Iširta 501m², rasti 43 kapai, 163 radiniai.

Pasirodė, jog ir ši kapinyno dalis smarkiai nukentėjusi nuo ūkinės veiklos. Juolab, kad laidota negiliai, vos 35-45cm gylyje. Ypač apardyta pietinė kapinyno dalis, čia nerasta nė vieno geriau išlikusio kapo. Duobės kastos 200x70-180x55cm dydžio, užapvalintais galais. Mirusieji laidoti nedeginti, guldyti aukštiełniki, ištiestomis kojomis, krūtinės srityje sudėtomis rankomis. Vyrai ir moterys laidoti priešinga kryptimi- vyrai dažniausiai galva į šiaurę 315-360° kryptimi, moterys į pietus 170-195° kryptimi. Pasitaikė ir išimčių. Mirusieji laidoti su įkapėmis: vyrai su 2-3 ietimis, kurių ietigaliai guli vienoje ar kitoje galvos pusėje. Skersai šlaunikaulių dedamas kovos peilis (k. 124), dažnam ant dešinės kojos uždėtas pentinas (rasti tiek geležiniai, tiek ir puošnūs žalvariniai), ant kaklo antkaklė su kabliuku ir kilpele galuose, ant krūtinės segė, ant rankos apyrankė. Retas vyras palaidotas sujuostas odiniu diržu, kurio paviršius puoštas žalvariniais spurgeliais.

Moterys laidotos su darbo įrankiais ir papuošalais. Galvospeties srityje rasti peiliukai lenkta viršūnėle, ylos, geriamųjų ragų apkalai (k..129). Ant kaklo- antkaklės, beje, kaip ir vyrų



galvos dangos
papuošalo
rekonstrukcija

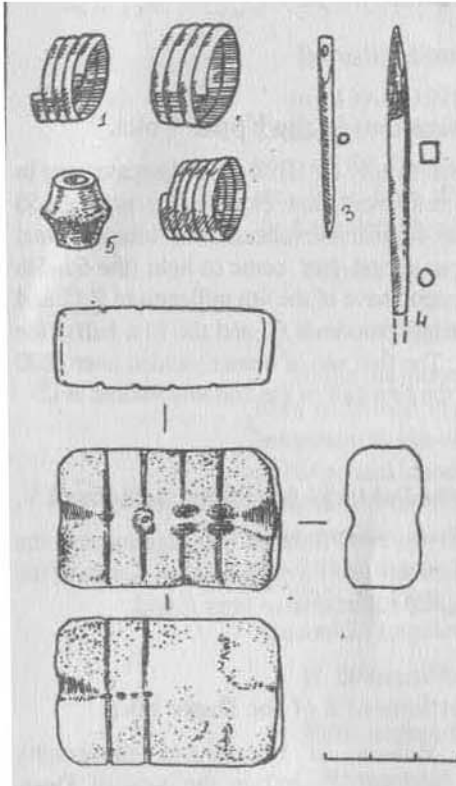
visos vienodos- su kabliuku ir kilpele galuose. Ant krūtinės padėta pora smeigtukų, sujungtų grandinėlėmis. Smeigtukai žiediniai, kryžiniai su išplotomis plokštelėmis kryžmų galuose ir kryžiniai su mažomis bruoželėmis. Ant rankų moterims uždėta po apyranke.. Viena kita palaidota su žiedu, gintariniu karoliukų. Kiek retesnės įkapės rastos kape Nr. 119. Labai apardytame moters kape (išlikusi tik galvos sritis) aptiktas darbo įrankių komplektas- geležinė yla, žalvarinė adata ir akmeninė liejimo forma (pav). Pastaroji pagaminta iš smiltainio, yra 5,5x1,7x3cm dydžio. Tai kol kas antroji visoje Lietuvos teritorijoje kape rasta akmeninė liejimo forma. Be minėtų darbo įrankių, dar aptiktas gintarinis dvigubo

nupjauto kūgio formos karaliukas.

Įdomus ir retas galvos dangos papuošalas rastas moters kapo Nr. 121 (pav.). Šis kapas taip pat apardytas ir išlikusi tik galvos sritis. Tai 5cm pločio odinis raištis, puoštas 7 eilėmis žalvarinių spurgelių. Į raištį ties smilkinkauliais buvo įvertos 3 virvutės, ant kurių maždaug pečių aukštyje užvertos žalvarinės įvijos (pav.). Prie kairėje pusėje buvusių įvijų rasta ir žalvarinė grandinėlė, sulenкта dvigubai ir sutvirtinta grandinėlė. Ji greičiausiai turėjo puošti mergaitės kasą.

Žalvariniai spurgeliai tiek šiame kapinyne, tiek ir kaimyniniuose labai mėgtas puošybos elementas. Jais dabino diržus, galvos dangą, batų aulus.

Pietinė kapinyno dalis baigiasi Švedukalniu vadinama



1,2, 6-žiedai
 3-adata
 4-yla
 5-gintarinis
 karolis
 7-papuošalų
 liejimo forma

kalvelė. Norėta patikrinti, ar kalvelė iš tiesų archeologinis paminklas, todėl čia iškasta 20 m² bandomoji perkasa. 25 cm gylyje rastas dvigubas vaikų kapelis. Jame palaidota apie 10 ir 4 metų amžiaus vaikai. Ant mažesniojo vaiko krūtinėlės rasta XVI a. moneta, o perkasos šiauriniame gale- šlaunikaulis ir lokio nagas, apkaustytas žalvariu. Švedkalniu vadinama kalvelė-XVI a. senkapis.

Iš viso per tris kasinėjimų sezonus ištirtas 1500 m² plotas, rasti 134 VIII-XI a. kapai, priklausę žiemgalių bendruomenei, 1-XVI a. kapas ir 9 XVIII-XIX a. kapai.